Anuarul Universitatii „Petre Andrei" din Iasi
Fascicula: Asistenţă Socială, Sociologie, Psihologie
Year-Book „Petre Andrei" University from Iasi
Fascicle: Social Work, Sociology, Psychology
ISSN: 2248-1079
Coverd in: CEEOL, Index Copernicus, Ideas, RePeC, Socionet, Econpapers

DOES VIEWING VIOLENT MEDIA INDUCE AGGRESSION IN PRISON INMATES? AN EXPERIMENTAL STUDY

[INDUCE VIZIONAREA CONŢINUTURILOR MEDIA VIOLENTE AGRESIVITATEA ÎN RÂNDUL DEŢINUŢILOR? UN STUDIU EXPERIMENTAL]

Narcisa Gianina CARANFIL
Carla Carmen DIACONU

Anuarul Universitatii „Petre Andrei" din Iasi, Fascicula: Asistenţă Socială, Sociologie, Psihologie, 2014, Tomul 13, Decembrie, pp: 113-131

Published by:
Lumen Publishing House
On behalf of:
„Petre Andrei" University from Iasi

Does Viewing Violent Media Induce Aggression in Prison Inmates? An Experimental Study

[Induce vizionarea conţinuturilor media violente agresivitatea în rândul deţinuţilor ? Un studiu experimental]

Narcisa Gianina CARANFIL [1]
Carla Carmen DIACONU [2]

Abstract

The adverse effects that exposure to violent media has on emotional and behavioral individual functioning is well-documented. Some experimental studies conducted by L. Berkowitz and his associates have shown that viewing media violence increases the likelihood of short-term aggressive and violent behavior in observers. Based on these previous findings, a field experimental study was conducted at Rahova Prison. Forty-nine prison inmates were randomly divided into two experimental groups. Two weeks before the experiment, subjects completed a set of questionnaires that targeted their TV consumption habits, trait- and state-aggression as well as trait- and state-anxiety. In the second phase of our study, one group of subjects watched a 30-minute video montage of violent news, while the other group watched a montage of entertainment. Immediately after watching the video montage, subjects in each experimental group completed again the questionnaires that targeted their state-aggression and state-anxiety. Results did not support our working hypothesis. Some particular circumstances would explain the contradictory results we obtained. These circumstances are briefly discussed.

Keywords:
exposure to violent media, prison inmates, aggression, experimental study

1 Narcisa Gianina CARANFIL – Clinical psychologist, R & C Professional Society of Psychology, Iaşi, E-mail Address: caranfilnarcisa@yahoo.co.uk
2 Carla Carmen DIACONU - Principal officer II, psychologist, Penitentiary of Iaşi, E-mail Address: carla_carmen_diaconu@yahoo.com

Caranfil, N. G., Diaconu, C. C. (2014). Does Viewing Violent Media Induce Aggression in Prison Inmates? An Experimental Study [Induce vizionarea continuturilor media violente agresivitatea in randul detinutilor? Un studiu experimental]. Anuarul Universitatii „Petre Andrei" din Iasi, Fascicula: Asistenta Sociala, Sociologie, Psihologie, 2014, Tomul 13, Decembrie, pp. 113-131.

Introducere

Agresivitatea face parte din peisajul cotidian al interacţiunilor umane şi al vieţii societăţii moderne. Conduita agresivă este determinată şi favorizată de o mixtură de factori biologici (care ţin de anumite vulnerabilităţi constituţionale), psihologici (de exemplu: socializarea într-un mediu în care este cultivată agresivitatea), sociali (de exemplu: cutumele şi practicile sociale şi culturale specifice diverselor areale geo-politice), economici (de exemplu: gresivitatea şi violenţa asociate crimei organizate) şi politici (de exemplu: „pastilele ideologice" folosite în scopuri de manipulare colectivă, care conduc la conflicte interetnice sau la revolte sociale *ad-hoc*).

În literatura de specialitate referitoare la mecanismele subsumate etiogenezei conduitelor agresive şi violente, mass-media reprezintă una dintre variabilele intens studiate. Televiziunea – pârghia mass-mediei cu cel mai mare impact asupra publicului larg – joacă un rol esenţial în modelarea cunoştinţelor, percepţiilor, opiniilor, atitudinilor şi a comportamentelor copiilor, adolescenţilor, tinerilor şi adulţilor rezidenţi în diverse comunităţi şi areale socio-culturale, indiferent de condiţia socio-economică şi educaţional-culturală. Televiziunea este un canal mediatic spectacular, care deţine o însemnată putere de seducţie asupra maselor. Într-o analiză bine documentată şi critică a efectelor pe care televiziunea le are asupra minţii umane, V. Gheorghe (2005) aprecia că televiunea este „cel mai persuasiv mijloc de comunicare din istoria lumii." (p. 14). Cine lucrează în domeniul relaţiilor publice ştie că televiziunea iubeşte imaginile. Ea asociază imaginea, sunetul, mişcarea, textul, muzica într-un joc subtil al combinaţiilor subliminale, cu efecte sigure asupra percepţiilor şi trăirilor noastre emoţionale. În multitudinea de oferte TV, toate proiectate pentru a asigura şi a menţine cota de piaţă, regăsim emisiuni de divertisment inofensive (dar şi emisiuni care întăresc ideologia consumului de agresivitate), *talk-show*-uri în care sunt abordate probleme sociale (de exemplu: sexualitatea precoce sau violenţa din şcoli), ştiri (în care ponderea agresivităţii şi a violenţei se află la cote demne de luat în seamă), publicitate (în acest domeniu, creierul telespectatorilor este spălat continuu, televiziunile erijându-se în mecanisme ale creării şi întreţinerii consumerismului, chiar şi atunci când nu avem nevoie de a consuma ceva) şi multe filme artistice (clasice sau animate), în cazul cărora condiţia umană agresivă sau violentă ocupă ponderi însemnate. Aşadar, mass-media joacă un rol important în proliferarea modelelor de conduită agresivă individuală şi colectivă. Analizând cauzele violenţei comunitare,

Caranfil, N. G., Diaconu, C. C. (2014). Does Viewing Violent Media Induce Aggression in Prison Inmates? An Experimental Study [Induce vizionarea continuturilor media violente agresivitatea in randul detinutilor? Un studiu experimental]. Anuarul Universitatii „Petre Andrei" din Iasi, Fascicula: Asistenta Sociala, Sociologie, Psihologie, 2014, Tomul 13, Decembrie, pp. 113-131.

V. Robu (2012) acordă un spaţiu însemnat efectelor pe termen scurt şi lung pe care expunerea la modelele de conduită agresivă şi violentă prezentate în mass-media (prin emisiuni TV sau Internet) le produce la nivelul răspunsurilor cognitive, emoţionale şi comportamentale copiilor şi adolescenţilor. Conform datelor de factură meta-analitică prezentate de autor, aproximativ 10 % din diferenţele în ceea ce priveşte răspunsurile agresive în rândul copiilor şi adolescenţilor sunt rezultatul expunerii sistematice la violenţa audiovizuală.

Studiul pe care l-am realizat abordează problematica rolului pe care emsiunile TV îl joacă în favorizarea conduitelor agresive în rândul publicului consumator. Publicul la care ne-am oprit a fost reprezentat de persoanele private de libertate – o categorie aparte, prin vulnerabilitatea în raport cu expunerea la agresivitate şi violenţă, precum şi cu manifestarea conduitelor agresive. Dintre produsele comercializate de canalele de televiziune, am ales un gen „servit" zilnic de către telespectatori, indiferent de contextul social în care îşi duc existenţa (deci şi de către deţinuţi), şi anume ştirile. În vara şi în toamna anului 2004, a fost realizat un studiu comandat de Consiliul Naţional al Audiovizualului, prin care s-a dorit cunoaşterea amplorii fenomenului violenţei la care sunt expusi telespectatorii (cf. Povară, 2006). S-a realizat o selecţie a celor mai vizionate posturi de televiziune din România (au fost selecţionate zece canale TV – pentru perioada de vară, respectiv 11 canale TV – pentru cea de toamnă). Printre canalele selecţionate, s-au numărat: Antena 1, Acasă, B1 TV, Naţional, MTV, Prima, PRO TV, TVR 1 şi TVR 2. O parte a analizei a vizat conţinutul violent al buletinelor de ştiri difuzate în intervalele *ante prime time* (orele 17.00-19.00), respectiv *prime time* (orele 19.00-22.00). Analiza s-a axat pe ponderea ştirilor violente din totalul ştirilor difuzate, precum şi pe timpul alocat ştirilor violente. Prin ştiri violente, s-a înţeles orice ştire care conţine cel puţin o secvenţă de violenţă. Din datele acestui studiu, a reieşit că postul de televiziune PRO TV deţinea cea mai mare pondere a ştirilor violente (atât ca număr, cât şi ca durată exprimată în secunde) din totalul ştirilor difuzate la ora 17.00 (această comparaţie incluzând şi celelalte canale de televiziune vizionate frecvent de români – de exemplu Antena 1 sau Prima TV). Postul PRO TV s-a menţinut în top şi în urma analizei ponderii ştirilor violente difuzate la ora 19.00 (analiza în care a fost inclus şi postul naţional TVR 1). În acel moment, PRO TV părea să fie lider în furnizarea ştirilor de această natură. În literatura de specialitate, nu am identificat un *upgrade* al studiului pe care l-am citat, însă postul de televiziune PRO TV pare să se

Caranfil, N. G., Diaconu, C. C. (2014). Does Viewing Violent Media Induce Aggression in Prison Inmates? An Experimental Study [Induce vizionarea continuturilor media violente agresivitatea in randul detinutilor? Un studiu experimental]. Anuarul Universitatii „Petre Andrei" din Iasi, Fascicula: Asistenta Sociala, Sociologie, Psihologie, 2014, Tomul 13, Decembrie, pp. 113-131.

menţină în vârful clasamentului canalelor specializate în a vâna, cosmetiza şi comercializa scene cotidiene în care agresivitatea şi violenţa devin o regulă. Ţinem să precizăm faptul că, prin această analiză, nu am intenţionat să intentăm un proces public canalului de televiziune PRO TV, de vreme ce nu este singurul care promovează (fără să-şi propună în mod explicit acest lucru !) cultura violenţei.

Chiar dacă îşi petrec majoritatea timpului într-un spaţiu fizic redus şi au o mobilitate socială semnificativ mai scăzută decât „cei de afară", persoanele private de libertate au dreptul fundamental de a se uita la televizor, iar unii o fac o parte însemnată din cursul unei zile. Este evident faptul că deţinuţii vizionează toate genurile de emisiuni, inclusiv ştirile şi filmele artisticee. Cititorii s-ar putea întreba: Ce este rău în acest fapt ? Le răspundem prin următoarea întrebare: Ce efecte cred că ar putea să aibă în rândul persoanelor private de libertate obişnuinţa de a viziona conţinuturi media violente, ţinând cont de faptul că identitatea celor mai mulţi deţinuţi este modelată în cultura specifică mediului carceral, în care teritoriul fizic este foarte redus (se ştie că aglomeraţia creşte probabilitatea manifestărilor agresive), iar drepturile le sunt îngrădite ?

Scopul şi ipoteza prezentului studiu

Pornind de la întrebarea de mai sus, ne-am propus investigarea experimentală a impactului pe care conţinuturile violente incluse în emisiunile de ştiri îl au în potenţarea agresivităţii manifeste a persoanelor private de libertate, ţinând cont de nivelul trăsăturii referitoare la agresivitate. De ce am ales ştirile ? Pentru că există probabilitatea ca deţinuţii să le vizioneze cu o mai mare frecvenţă, dată fiind şi funcţia de informare a acestora (în cazul persoanelor private de libertate, trebuie să ţinem cont de faptul că ştirile constituie unul dintre puţinele contacte cu realitatea de afară). Ce ştiri am ales ? Ne-am oprit asupra ştirilor difuzate de canalul PRO TV la ora 17.00, deoarece le-am considerat ca fiind mult mai saturate în agresivitate şi violenţă, comparativ cu buletinele de ştiri difuzate de alte posturi de televiziune. Ce strategie de cercetare a fost utilizată ? Am preferat o strategie experimentală transversală, în care răspunsurile unui grup de deţinuţi care au vizionat, într-un mediu controlat, o mostră din ştirile de la ora 17.00 difuzate de PRO TV au fost comparate cu răspunsurile unui alt grup care a vizionat un montaj de divertisment. De ce am ales să comparăm ştirile de la ora 17.00 cu o mostră de divertisment ? Pentru că am considerat faptul că, în general, emisiunile de divertisment tind să fie mai inofensive în ceea ce priveşte

Caranfil, N. G., Diaconu, C. C. (2014). Does Viewing Violent Media Induce Aggression in Prison Inmates? An Experimental Study [Induce vizionarea continuturilor media violente agresivitatea in randul detinutilor? Un studiu experimental]. Anuarul Universitatii „Petre Andrei" din Iasi, Fascicula: Asistenta Sociala, Sociologie, Psihologie, 2014, Tomul 13, Decembrie, pp. 113-131.

conţinutul (explicit sau implicit) bazat pe scene agresive sau violente. Totuşi, se impune următoarea observaţie: nu orice emisiune de divertisment este complet lipsită de conţinuturi agresive. Astfel, deşi sunt difuzate de canale specializate pe ştiri şi evenimente sportive, emisiunile de genul *Local Kombat* pot fi incluse în categoria conţinuturilor de divertisment. Astfel de emisiuni pretind (şi trebuie să o recunoştem, chiar oferă !) faptul că înfăţişează arta luptei *fair-play* şi a unor tehnici artistice de atac (apărare) care implică auto-determinare şi spirit de decizie (forţe vitale pentru reuşita în viaţă). Însă, atunci când vine vorba despre emisiuni precum *Nora pentru mamă*, *Iubire interzisă* sau *Acces Direct*, analiza conţinuturilor agresive trebuie să îşi schimbe punctul de reper.

Pornind de la analiza literaturii de specialitate pe care am consultat-o, în care am identificat numeroase referinţe cu privire la impactul negativ pe care violenţa din conţinuturile TV îl are la nivelul comportamentelor pe care telespectatorii le manifestă în viaţa cotidiană, precum şi de la obiectivele pe care ni le-am propus, am formulat următoarea ipoteză: Deţinuţii din grupul care va viziona montajul cu ştirile de la ora 17 (incluzând conţinuturi violente) vor manifesta tendinţa de a obţine, în medie, un nivel semnificativ mai ridicat al agresivităţii-stare, comparativ cu nivelul înregistrat în rândul deţinuţilor care vor viziona montajul cu divertisment.

Subiecţii şi procedura experimentală

Subiecţi. Studiul pe care l-am realizat s-a desfăşurat în două etape, separate de un interval de două săptămâni. În prima etapă, un număr de 53 de persoane private de libertate, care îşi ispăşeau pedeapsa în Penitenciarul Rahova din Bucureşti, au răspuns la un set alcătuit din cinci chestionare, prin care am colectat o serie de date socio-demografice, informaţii referitoare la istoricul judiciar şi date referitoare la consumul TV, agresivitatea-trăsătură şi agresivitatea-stare, respectiv anxietatea-trăsătură şi anxietatea-stare. Toţi participanţii au fost de sex masculin, cu vârste cuprinse între 21 şi 61 de ani (m = 31.71 ani; s = 8.85 ani). Aceştia au completat chestionarele în cadrul unor grupuri mici (formate din câte 8-10 deţinuţi), în ambientul sălii (clubului) de activităţi recreative. Completarea chestionarelor a fost atent monitorizată de către psihologul care a lucrat în cadrul studiului (este vorba despre cel de-al doilea autor al prezentei lucrări), pentru a se evita situaţia ca participanţii să copieze răspunsurile unii de la alţii. În cazul participanţilor nealfabetizaţi sau slab alfabetizaţi, psihologul a citit clar conţinutul itemilor fiecăruia dintre

Caranfil, N. G., Diaconu, C. C. (2014). Does Viewing Violent Media Induce Aggression in Prison Inmates? An Experimental Study [Induce vizionarea continuturilor media violente agresivitatea in randul detinutilor? Un studiu experimental]. Anuarul Universitatii „Petre Andrei" din Iasi, Fascicula: Asistenta Sociala, Sociologie, Psihologie, 2014, Tomul 13, Decembrie, pp. 113-131.

chestionare şi variantele de răspuns, solicitându-le participanţilor să răspundă verbal. În cazul itemilor pentru care participanţii întâmpinau probleme de înţelegere, psihologul a reluat conţinuturile, reformulându-le, fără a le distorsiona sensul iniţial. Deţinuţilor li s-a precizat că era vorba despre o cercetare, cerându-li-se acordul de a răspunde la o serie de întrebări. Nu s-a înregistrat nici un refuz de participare. De asemenea, li s-a precizat faptul că participarea şi răspunsurile individuale nu urmau să atragă niciun fel de consecinţe pozitive (recompense) sau negative (sancţiuni).

În urma analizei protocoalelor cu răspunsuri, patru au fost eliminate, datorită faptului că participanţii completaseră toţii itemii unuia sau ai altuia dintre chestionare cu aceeaşi variantă de răspuns sau lăsaseră necompletaţi mai multi itemi. În baza de date finală, care a rezultat în urma desfăşurării primei etape a studiului, au fost reţinute 49 de protocoale care, ulterior, au fost distribuite aleator în două grupuri de participanţi, ce urmau să fie utilizate în etapa experimentală propriu-zisă.

Descrierea montajelor cu ştiri violente, respectiv divertisment. Două săptămâni mai târziu, primul grup de deţinuţi a vizionat, în aceeaşi sală de activităţi recreative, un montaj conţinând 30 de minute de ştiri difuzate la ora 17.00 de postul de televiziune PRO TV. Ştirile au inclus: a) un jaf armat la o sucursală bancară; b) trauma trăită de o bătrână care fusese victima unei tentative de tâlhărie; c) povestea a doi fraţi care fuseseră abuzaţi emoţional şi fizic de către tată; d) experienţa traumatizantă a unei tinere care fusese victima unei tentative de viol, aruncându-se de la etajul al treilea al blocului în care locuia; e) un conflict marcat de violenţă fizică între patronul şi angajaţii unei terase, pe de o parte, respectiv reprezentanţii primăriei şi ai jandarmeriei dintr-o localitate, pe de alta; f) arestarea unui proxenet care trafica o tânără forţată să ofere servicii sexuale pe datorie; g) un tânăr deţinut care evadase şi fusese pus în urmărire generală; h) o tentativă de evadare a unor deţinuţi minori dintr-un centru de corecţie; i) o tentativă suicidară săvârşită de un minor internat într-un centru de plasament; j) confirmarea unui nou caz de gripă porcină; k) epidemie de enterocolită datorată infestării reţelei de apă potabilă dintr-o localitate. Ştirile violente au fost prezentate intercalat printre celelalte ştiri. Aproape jumătate dintre deţinuţi au considerat ştirile pe care le vizionaseră ca fiind impresionante sau foarte impresionante. De asemenea, 12 dintre cei 26 de deţinuţi din primul grup experimental au considerat faptul că ştirile pe care le vizionaseră fuseseră destul de impresionante. Pe de altă parte, conţinutul ştirilor a fost considerat ca

Caranfil, N. G., Diaconu, C. C. (2014). Does Viewing Violent Media Induce Aggression in Prison Inmates? An Experimental Study [Induce vizionarea continuturilor media violente agresivitatea in randul detinutilor? Un studiu experimental]. Anuarul Universitatii „Petre Andrei" din Iasi, Fascicula: Asistenta Sociala, Sociologie, Psihologie, 2014, Tomul 13, Decembrie, pp. 113-131.

fiind agresiv şi violent de către majoritatea dintre deţinuţi. Astfel, peste jumătate au indicat faptul că ştirile conţinuseră multă agresivitate şi violenţă. Aceste răspunsuri au fost considerate ca o garanţie a conţinutului agresiv asociat montajului de ştiri pe care l-am utilizat în cadrul manipulării experimentale.

Deţinuţii din cadrul celui de-al doilea grup experimental (N = 23) au vizionat un alt montaj de 30 de minute care a inclus un program de divertisment (o scenetă comică, respectiv un colaj cu interpretări de către copii ale unor piese de muzică populară) difuzat pe canalul public TVR 1. Peste trei sferturi dintre deţinuţi au declarat faptul că montajul cu divertisment pe care îl vizionaseră a avut asupra lor un impact emoţional pozitiv.

Echivalarea grupurilor experimentale. Echivalenţa grupurilor experimentale de participanţi se referă la faptul că acestea nu diferă semnificativ din punct de vedere statistic, în ceea ce priveşte distribuţia variabilelor socio-demografice, a celor legate de istoricul judiciar (numărul de condamnări şi infracţiunile comise), respectiv distribuţiile variabilelor referitoare la obişnuinţele legate de consumul TV. Pentru fiecare dintre grupurile experimentale utilizate, Tabelul 1 prezintă distribuţiile frecvenţelor absolute pentru variabilele la care ne-am referit.

Tabelul 1

Distribuţiile variabilelor în funcţie de care a fost evaluată echivalenţa grupurilor experimentale

Variabile		Grup deţinuţi care au vizionat montajul cu ştiri	Grup deţinuţi care au vizionat montajul cu divertisment	χ^2
Ultima şcoală absolvită	fără studii	-	1	13.7 [a]
	două clase	-	1	
	patru clase	1	1	
	şase clase	3	-	
	şapte clase	2	-	
	opt clase	5	8	
	şcoală complementară	1	-	

Caranfil, N. G., Diaconu, C. C. (2014). Does Viewing Violent Media Induce Aggression in Prison Inmates? An Experimental Study [Induce vizionarea continuturilor media violente agresivitatea in randul detinutilor? Un studiu experimental]. Anuarul Universitatii „Petre Andrei" din Iasi, Fascicula: Asistenta Sociala, Sociologie, Psihologie, 2014, Tomul 13, Decembrie, pp. 113-131.

	(ucenici)			
	şcoală profesională	6	3	
	liceu	5	9	
	facultate	3	-	
Mediul de proveniență	rural	4	5	0.32
	urban	22	18	
Mediul de rezidență	rural	4	2	0.50
	urban	22	21	
Număr de condamnări	prima condamnare	10	16	5.27
	a doua condamnare	11	5	
	a treia condamnare	1	1	
	mai mult de trei condamnări	3	1	
Infracţiunea care a condus la ultima condamnare	neprecizată	3	3	15.03
	conducere fără permis	1	-	
	contrabandă cu ţigări	1	-	
	delapidare	-	1	
	furt, furt calificat, furt şi tâlhărie, furt calificat şi tâlhărie	6	7	
	tentativă de omor, omor	3	2	
	tâlhărie, tâlhărie + vătămare corporală deosebit de gravă	4	2	
	ultraj, ultraj contra bunelor moravuri	1	-	
	viol	1	-	
	înşelăciune	1	1	
	proxenetism	-	1	
	trafic de droguri	5	6	

[a] Niciuna dintre diferenţe nu a fost semnificativă din punct de vedere statistic ($p > 0.05$)

Grupurile experimentale au fost echivalente (diferenţele nu au fost semnificative din punct de vedere statistic), în ceea ce priveşte: ultima

Caranfil, N. G., Diaconu, C. C. (2014). Does Viewing Violent Media Induce Aggression in Prison Inmates? An Experimental Study [Induce vizionarea continuturilor media violente agresivitatea in randul detinutilor? Un studiu experimental]. Anuarul Universitatii „Petre Andrei" din Iasi, Fascicula: Asistenta Sociala, Sociologie, Psihologie, 2014, Tomul 13, Decembrie, pp. 113-131.

şcoală absolvită, mediul de proveniență și cel de rezidență, numărul de condamnări, respectiv infracțiunea care a condus la ultima condamnare. De asemenea, deținuții din cele două grupuri experimentale nu au diferit semnificativ în ceea ce privește vârsta ($m_{\text{deținuți care au vizionat știrile}} = 32.23$ ani; $s_{\text{deținuți care au vizionat știrile}} = 9.67$ ani; $m_{\text{deținuți care au vizionat divertismentul}} = 31.13$ ani; $s_{\text{deținuți care au vizionat divertismentul}} = 7.99$ ani; $t = 0.43$; $p = 0.66$). Deținuții din grupurile experimentale nu au diferit semnificativ statistic nici în ceea ce privește răspunsurile (DA/NU) pe care l-au dat la itemul referitor la obișnuința de a se uita la televizor (în cameră, în sala de mese sau la club). Aproape toți deținuții obișnuiau să vizioneze emisiunile TV, aspect care trebuie legat de plictiseală și de lipsa activităților antrenante, specifice detenției. De asemenea, cele două grupuri experimentale nu au prezentat o diferență semnificativă în ceea ce privește numărul de ore pe care deținuții le petreceau zilnic în fața televizorului. Este de remarcat faptul că jumătate dintre deținuții din primul grup experimental, respectiv jumătate dintre deținuții din al doilea grup au răspuns că petreceau zilnic cinci sau mai multe ore în fața televizorului.

Majoritatea deținuților din ambele grupuri obișnuiau să vizioneze știrile de la ora 17.00 pe canalele PRO TV sau Antena 1. Nu s-a înregistrat o diferență semnificativă între cele două grupuri experimentale, în ceea ce privește obișnuința legată de vizionarea știrilor de la ora 17.00 ($\chi^2 = 0.33$; $p = 0.56$). De asemenea, nu am înregistrat o diferență semnificativă statistic în ceea ce privește frecvența săptămânală a vizionării știrilor de la ora 17.00 ($\chi^2 = 6.14$; $p = 0.10$). Astfel, 19 dintre deținuții din primul grup experimental, respectiv 15 dintre deținuții din cel de-al doilea grup au răspuns că vizionau știrile de la ora 17.00 în fiecare zi sau aproape în fiecare zi, pe canalele PRO TV sau Antena 1. Nu s-a înregistrat o diferență semnificativă nici în ceea ce privește celelalte programe TV la care deținuții din cele două grupuri experimentale obișnuiau să se uite. Astfel, 13 dintre deținuții care au vizionat știrile de la ora 17.00, respectiv 17 dintre cei care au vizionat montajul cu divertisment au declarat faptul că obișnuiau să se uite la emisiuni de divertisment. De asemenea, 19 dintre deținuții din primul grup experimental, respectiv 18 dintre deținuții din cel de-al doilea grup au declarat faptul că obișnuiau să vizioneze filme. În fine, 18 dintre deținuții din primul grup experimental, respectiv 11 dintre cei care au vizionat montajul cu divertisment au indicat faptul că vizionau, în mod obișnuit, emisiuni sportive.

Echivalența grupurilor experimentale a fost evaluată și în ceea ce privește scorurile pe care deținuții le-au obținut la agresivitatea-trăsătură,

Caranfil, N. G., Diaconu, C. C. (2014). Does Viewing Violent Media Induce Aggression in Prison Inmates? An Experimental Study [Induce vizionarea continuturilor media violente agresivitatea in randul detinutilor? Un studiu experimental]. Anuarul Universitatii „Petre Andrei" din Iasi, Fascicula: Asistenta Sociala, Sociologie, Psihologie, 2014, Tomul 13, Decembrie, pp. 113-131.

respectiv anxietatea-trăsătură (în prima etapă a studiului). Deţinuţii din grupul experimental care a vizionat montajul cu ştiri au înregistrat o medie mai mare a scorurilor la agresivitatea-trăsătură (m = 50.3; s = 16.49), comparativ cu deţinuţii din cel de-al doilea grup experimental (m = 45.4; s = 9.58), fără ca diferenţa dintre cele două medii să fie semnificativă (t = 1.23; p = 0.22). Nici în cazul anxietăţii-trăsătură, diferenţa nu a fost semnificativă statistic (t = - 0.39; p = 0.69).

Chestionarele pentru evaluarea anxietăţii-trăsătură şi a anxietăţii-stare, respectiv a agresivităţii-trăsătură şi agresivităţii-stare. În prima etapă a studiului experimental pe care l-am realizat, deţinuţii au completat câte un set alcătuit din cinci chestionare. Primul chestionar a fost construit în scopul realizării studiului şi a inclus 14 itemi, la care deţinuţii au răspuns cu DA sau NU sau alegând una dintre mai multe variante care le-au fost puse la dispoziţie. Deţinuţilor li s-a cerut să-şi precizeze numele şi prenumele (pentru a putea fi împărţiţi aleatoriu în cele două grupuri experimentale şi identificaţi, în a doua etapă a studiului), vârsta, ultima şcoală absolvită, mediul de proveniență şi cel de rezidenţă, la a câta condamnare erau, infracţiunea pentru care fuseseră condamnaţi ultima dată, dacă obişnuiau să se uite la televizor, câte ore petreceau zilnic în faţa televizorului, programele TV la care obişnuiau să se uite, dacă obişnuiau să se uite la emisiunile de ştiri de la ora 17.00 difuzate de posturile PRO TV sau Antena 1, de câte ori vizionau săptămânal ştirile de la ora 17.00, genurile de filme pe care obişnuiau să le vizioneze, respectiv genurile de filme de acţiune la care se uitau mai frecvent.

Următoarele două chestionare au vizat anxietatea-stare, respectiv anxietatea-trăsătură. Este vorba despre State-Trait Anxiety Inventory – Form Y2/STAI-Y2 (Spielberger, 1983). Inventarul propus şi dezvoltat de psihologul american C. D. Spielberger reprezintă unul dintre cele mai cunoscute instrumente care permit evaluarea predispoziţiei unei persoane către anxietate, respectiv a nivelului anxietăţii pe care aceasta o resimte la un moment dat (în funcţie de o anumită situaţie specifică pe care o traversează). În cadrul studiului pe care l-am realizat, conţinutul itemilor şi al instrucţiunilor de completare au fost adaptate (fără a se modifica sensurile de bază), pentru a fi accesibile deţinuţilor. De asemenea, din cadrul scalei pentru evaluarea anxietăţii-stare, am eliminat şase itemi (de exemplu: „În acest moment, sunt satisfăcut de viaţa mea." şi „În acest moment, mă simt bine din toate punctele de vedere."), pe care i-am considerat ca fiind inadecvaţi în raport cu situaţia în care se aflau deţinuţii. În final, scala a inclus doar 14 itemi (ale căror scoruri puteau să varieze

Caranfil, N. G., Diaconu, C. C. (2014). Does Viewing Violent Media Induce Aggression in Prison Inmates? An Experimental Study [Induce vizionarea continuturilor media violente agresivitatea in randul detinutilor? Un studiu experimental]. Anuarul Universitatii „Petre Andrei" din Iasi, Fascicula: Asistenta Sociala, Sociologie, Psihologie, 2014, Tomul 13, Decembrie, pp. 113-131.

între 1 şi 4, în funcţie de variantele de răspuns alese de un deţinut). Scorul total al unui participant putea să fie cuprins între 14 şi 56. Un scor ridicat a fost interpretat ca semnificând un nivel ridicat al anxietăţii-stare. Scala pentru evaluarea anxietăţii-trăsătură a inclus toţi cei 20 de itemi din versiunea originală, dar unii dintre itemi au fost reformulaţi. Un participant putea să obţină un scor cuprins între 20 şi 80. Un scor ridicat (obţinut prin însumarea scorurilor la itemi) a fost interpretat ca semnificând un nivel ridicat al anxietăţii-trăsătură. Pentru cei 49 de deţinuţi care au răspuns la chestionare în prima etapă a studiului, valorile consistenţei interne (coeficientul *a*) au indicat o fidelitate bună: 0.88 – scala pentru evaluarea anxietăţii-stare şi 0.84 – scala pentru evaluarea anxietăţii-trăsătură.

În vederea evaluării agresivităţii-stare, am construit un chestionar care a inclus 20 de itemi, la care deţinuţii au răspuns alegând una dintre variantele DA sau NU. Itemii au fost formulaţi astfel încât să acopere o varietate de cogniţii (de exemplu: „Cred că bătaia este ruptă din rai."), stări de nervozitate sau furie (de exemplu: „Simt că îmi explodează creierul de nervi." sau „ Mă simt ca un butoi cu pulbere, gata să explodeze.") ori posibile acţiuni agresive sau violente (de exemplu: „Îmi vine să înjur pe cineva." sau „Îmi vine să ameninţ pe cineva cu o bâtă."). Instrucţiunile de completare le-au precizat participanţilor că chestionarul se referă la o serie de gânduri care le trec prin minte sau stări sufleteşti pe care le trăiesc „chiar acum, adică în acest moment". Scorul total al unui participant a fost obţinut prin numărarea răspunsurilor de DA. Scorul putea să fie cuprins între între 0 şi 20. Un scor ridicat a semnificat un nivel ridicat al agresivităţii-stare. Pentru deţinuţii care au răspuns la chestionare în prima etapă a studiului, valoarea consistenţei interne a chestionarului destinat evaluării agresivităţii-stare fost egală cu 0.80, indicând o fidelitate satisfăcătoare.

Pentru evaluarea agresivităţii-trăsătură, am utilizat chestionarul propus de A. H. Buss şi M. Perry (1992) – The Aggression Questionnaire/AQ. Cei 28 de itemi ai chestionarului pot fi consideraţi ca indicatori ai agresivităţii văzută ca un pattern stabil în timp, care implică furie, nervozitate, un nivel slab al controlului impulsurilor, orientarea către comportamente agresive sub aspectul verbal sau fizic, negativismul, suspiciunea faţă de alte persoane etc. Deţinuţii au răspuns la fiecare item alegând una dintre următorele patru variante: A – în viaţa mea de zi cu zi, nu este deloc adevărat pentru mine, B – în viaţa mea de zi cu zi, este puţin adevărat pentru mine, C – în viaţa mea de zi cu zi, este adevărat pentru

Caranfil, N. G., Diaconu, C. C. (2014). Does Viewing Violent Media Induce Aggression in Prison Inmates? An Experimental Study [Induce vizionarea continuturilor media violente agresivitatea in randul detinutilor? Un studiu experimental]. Anuarul Universitatii „Petre Andrei" din Iasi, Fascicula: Asistenta Sociala, Sociologie, Psihologie, 2014, Tomul 13, Decembrie, pp. 113-131.

mine şi D – în viaţa mea de zi cu zi, mi se potriveşte perfect. Pentru fiecare item, în funcţie de varianta de răspuns pe care un participant a ales-o, am acordat câte 1, 2, 3 sau 4 puncte. Scorul total al fiecăruia dintre participanţi a fost obţinut prin însumarea scorurilor la itemi (domeniu de variaţie posibil: 28-112). Un scor ridicat a fost interpretat ca semnificând un nivel ridicat al agresivităţii-trăsătură. Pentru lotul reprezentat de toţi deţinuţii care au răspuns la chestionare în prima etapă a studiului, valoarea consistenţei interne a fost egală cu 0.92, indicând o fidelitate foarte bună.

În cea de-a doua etapă a studiului, deţinuţii din cele două grupuri experimentale au completat din nou chestionarele destinate evaluării agresivităţii-stare, respectiv anxietăţii-stare. Adiţional, deţinuţii din primul grup experimental au fost solicitaţi să răspundă la două întrebări referitoare la cât de impresionante li s-au părut ştirile pe care tocmai le vizionaseră (scala de răspuns a inclus cinci trepte: de la 1 – foarte puţin impresionante până la 5 – foarte impresionante), respectiv la cât de multă agresivitate şi violenţă li s-a părut că a fost „dată" în ştirile pe care le vizionaseră (răspunsuri pe o scală în cinci trepte: de la 1 – foarte puţină agresivitate şi violenţă până la 5 – foarte multă agresivitate şi violenţă). Deţinuţii din cel de-al doilea grup experimental au răspuns la o singură întrebare suplimentară care le-a cerut să indice în ce măsură emisiunea de divertisment pe care o vizionaseră le-a produs o stare de bine (răspunsurile puteau fi date pe o scală în cinci trepte: de la 1 – foarte puţin până la 5 – foarte mult).

Rezultate şi discuţii

Figura 1 prezintă valorile mediilor pe care deţinuţii din cel două grupuri experimentale le-au obţinut la chestionarul prin care, în etapa experimentală propriu-zisă, am evaluat agresivitatea-stare. Reamintim faptul că deţinuţii din fiecare grup au completat chestionarele pentru evaluarea agresivităţii-stare, respectiv a anxietăţii-stare imediat după vizionarea montajelor.

Caranfil, N. G., Diaconu, C. C. (2014). Does Viewing Violent Media Induce Aggression in Prison Inmates? An Experimental Study [Induce vizionarea continuturilor media violente agresivitatea in randul detinutilor? Un studiu experimental]. Anuarul Universitatii „Petre Andrei" din Iasi, Fascicula: Asistenta Sociala, Sociologie, Psihologie, 2014, Tomul 13, Decembrie, pp. 113-131.

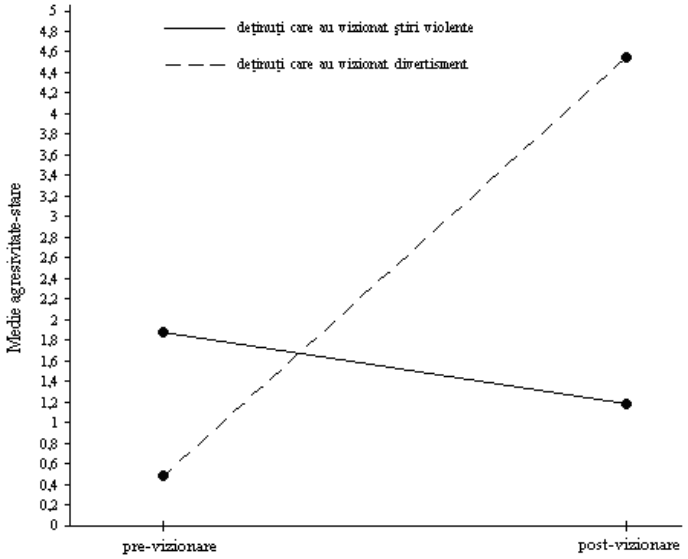

Fig. 1
Mediile la agresivitatea-stare în funcţie de momentul evaluării şi de grupul experimental

Ce tendinţe putem constata din figură ? În timp ce, pentru grupul deţinuţilor care au vizionat ştirile violente, media scorurilor pe care le-au obţinut la agresivitatea-stare imediat după vizionare a scăzut în raport cu media pe care o înregistraseră cu două saptămâni înainte (în etapa pre-experimentală), pentru grupul deţinuţilor care au vizionat colajul de divertisment, media scorurilor pe care le-au înregistrat imediat după vizionare a crescut considerabil faţă de media pe care o obţinuseră în etapa pre-experimentală. Astfel, în etapa pre-experimentală, deţinuţii din grupul care a vizionat montajul cu divertisment au înregistrat o medie a scorurilor la agresivitate-stare egală cu 0.47 (s = 0.73), iar imediat după vizionare, au înregistrat o medie egală cu 4.56 (s = 5.58). Diferenţa dintre cele două medii a fost semnificativă din punct de vedere statistic (t = -3.76; p = 0.001). Care este semnificaţia acestui rezultat ? La prima vedere, s-ar părea că divertismentul pe care deţinuţii l-au vizionat a avut un impact mai degrabă negativ, decât pozitiv. Asigurăm cititorii de faptul că, în conţinutul montajului pe care l-am utilizat pentru cel de-al doilea grup experimental, nu a existat absolut nici o urmă de agresivitate sau violenţă,

Caranfil, N. G., Diaconu, C. C. (2014). Does Viewing Violent Media Induce Aggression in Prison Inmates? An Experimental Study [Induce vizionarea continuturilor media violente agresivitatea in randul detinutilor? Un studiu experimental]. Anuarul Universitatii „Petre Andrei" din Iasi, Fascicula: Asistenta Sociala, Sociologie, Psihologie, 2014, Tomul 13, Decembrie, pp. 113-131.

nici măcar la nivel verbal sau gestual. În schimb, trebuie să facem o precizare cu privire la un fapt imprevizibil care pare să fi influenţat răspunsurile deţinuţilor şi pe care îl considerăm foarte important pentru analiza semnificaţiilor acestora: cu două zile înante de desfăşurarea etapei experimentale propriu-zise, deţinuţii fuseseră privaţi de apa potabilă şi menajeră, datorită unei defecţiuni în reţeaua internă de alimentare a penitenciarului, fapt care a stârnit proteste vehemente şi o stare de nervozitate ce a luat amploare. În aceste condiţii, este posibil ca emisiunea de divertisment pe care au vizionat-o să nu fi avut nici un impact sau să fi avut un impact foarte scăzut asupra dispoziţiei emoţionale de moment în rândul deţinuţilor. Deşi aceştia au vizionat emisiunea de divertisment pentru a respecta protocolul activităţilor propuse de psihologul instituţiei, în răspunsurile pe care le-au la chestionarul pentru evaluarea agresivităţii-stare pare să se fi reflectat, mai degrabă, nemulţumirile şi iritabilitatea deţinuţilor decât impactul emoţional confortant pe care l-am scontat în legătură cu montajul de divertisment. În plus, imediat după vizionarea montajului, când deţinuţilor li s-au distribuit chestionarele pentru a fi completate, unii dintre ei au întrebat dacă vor avea vreun beneficiu în urma participării la această activitate, deşi psihologul le precizase clar atât cu două săptămâni înainte, cât şi anterior vizionării montajului, faptul că participarea este benevolă şi nu implica nicio recompensă. Este posibil ca şi acest factor să fi contribuit la influenţarea răspunsurilor pe care deţinuţii le-au dat la chestionare.

În cazul deţinuţilor din grupul experimental care a vizionat ştirile incluzând scene agresive şi violente, media scorurilor la agresivitatea-starea pe care au obţinut-o în faza pre-experimentală a fost egală cu 1.88 (s = 2.74), iar media scorurilor pe care le-au obţinut imediat dupa vizionarea montajului cu ştiri a fost egală cu 1.19 (s = 2.78). Diferenţa dintre cele două medii nu a fost semnificativă din punct de vedere statistic (t = 1.17; p = 0.25). În cazul deţinuţilor din acest grup experimental, constatăm o variaţie mai scăzută a mediei obţinută în etapa post-manipulare, comparativ cu variaţia înregistrată pentru deţinuţii din grupul care a vizionat divertismentul. Acest rezultat pare să fie paradoxal, dacă avem în vedere faptul că ştirile incluse în montaj ar fi trebuit să crească nivelul agresivităţii-stare. Răspunsurile trebuie analizate ţinându-se cont de problema administrativă care generase nemulţumirea deţinuţilor şi la care ne-am referit. Astfel, dacă ţinem cont de disconfortul creat de absenţa apei potabile şi menajere, rezultă că şi deţinuţii din grupul care au vizionat ştirile ar fi trebuit să obţină scoruri ridicate la agresivitatea-stare. Însă,

Caranfil, N. G., Diaconu, C. C. (2014). Does Viewing Violent Media Induce Aggression in Prison Inmates? An Experimental Study [Induce vizionarea continuturilor media violente agresivitatea in randul detinutilor? Un studiu experimental]. Anuarul Universitatii „Petre Andrei" din Iasi, Fascicula: Asistenta Sociala, Sociologie, Psihologie, 2014, Tomul 13, Decembrie, pp. 113-131.

datele au indicat o tendinţă inversă. De ce ? Justificarea noastră ia în calcul faptul că, atunci când au intrat în incinta clubului în care am desfăşurat manipularea experimentală, majoritatea dintre deţinuţii din primul grup experimental tocmai terminaseră o întâlnire cu specialişti în prevenirea dependenţei de droguri care, de câteva luni, derulau în penitenciar un program de consiliere. Prin urmare, este ridicată probabilitatea ca, în răspunsurile pe care le-au dat la chestionarul pentru evaluarea agresivităţii-stare, să se fi reflectat beneficiile întâlnirilor de consiliere.

Datele pot fi analizate şi dintr-o altă perspectivă: este vorba despre comparaţia mediilor pe care deţinuţii care au vizionat ştirile agresive şi violente, respectiv cei care au vizionat emisiunea de divertisment le-au obţinut în etapa post-manipulare la chestionarul pentru evaluarea agresivitătii-stare. Această comparaţie a fost considerată necesară pentru verificarea ipotezei de lucru. Astfel, media pe care deţinuţii care au vizionat ştirile violente au înregistrat-o la chestionarul pentru evaluarea agresivităţii-stare imediat după vizionare a fost egală cu 1.19, în timp ce media înregistrată de către deţinuţii care au vizionat emisiunea de divertisment a fost egală cu 4.56. Diferenţa dintre cele două medii a fost semnificativă din punct de vedere statistic ($t = - 2.62$; $p = 0.013$). Aşadar, deţinuţii care au vizionat montajul cu divertisment (deci un conţinut TV non-violent) au manifestat tendinţa de a exprima un nivel semnificativ mai ridicat al agresivităţii-stare, comparativ cu detinuţii care au vizionat ştirile incluzând scene agresive, iar acest rezultat a fost contrar ipotezei de la care am pornit. Îl explicăm prin factorii conjuncturali la care ne-am referit mai sus: starea de iritabilitate şi de disconfort a deţinuţilor, creată de problema lipsei apei, respectiv participarea deţinuţilor din cel de-al doilea grup la întâlnirea de consiliere de grup. Un alt factor de care trebuie să ţinem seama este tendinţa naturală a deţinuţilor de a răspunde la itemii chestionarelor într-o manieră care să le avantajeze propria imagine în ochii autorităţilor. Această tendinţă ar fi putut fi amplificată de faptul că mulţi dintre detinuţi fuseseră condamnaţi pentru perioade relativ scurte (în rândul infracţiunilor pe care le comiseseră, predominau cele care nu aveau legătură cu omorul sau cu violul), motiv pentru care înţeleseseră, probabil, faptul că un comportament bun şi o imagine avantajoasă în faţa conducerii şi a personalului de specialitate din penitenciar ar fi putut să contribuie la obţinerea unor circumstanţe favorizante pentru eliberarea condiţionată sau, măcar, pentru obţinerea unui statut mai bun în mediul de detenţie.

Cititorii s-ar putea întreba dacă, nu cumva, nivelul agresivităţii-trăsătură a influenţat rezultatele pe care le-am obţinut în faza

Caranfil, N. G., Diaconu, C. C. (2014). Does Viewing Violent Media Induce Aggression in Prison Inmates? An Experimental Study [Induce vizionarea continuturilor media violente agresivitatea in randul detinutilor? Un studiu experimental]. Anuarul Universitatii „Petre Andrei" din Iasi, Fascicula: Asistenta Sociala, Sociologie, Psihologie, 2014, Tomul 13, Decembrie, pp. 113-131.

experimentală propriu-zisă. Îi reamintim că nu am înregistrat o diferenţă semnificativă statistic între nivelul agresivităţii-trăsătură în rândul deţinuţilor care au vizionat montajul cu ştiri (în etapa pre-experimentală) şi nivelul înregistrat în rândul deţinuţilor care au vizionat montajul cu divertisment. De altfel, în rândul deţinuţilor din grupul care a vizionat montajul cu divertisment şi care a înregistrat o medie semnificativ mai ridicată a agresivităţii-stare, cei care au înregistrat scoruri ridicate la agresivitatea-stare au manifestat tendinţa de a obţine scoruri moderate sau scăzute la chestionarul pentru evaluarea agresivităţii-trăsătură. Să luăm câteva exemple: unul dintre deţinuţii care au obţinut scorul 15 la agresivitatea-stare (un scor ridicat, dacă avem în vedere faptul că scorurile la chestionar puteau varia între 0 şi 20) a înregistrat, în schimb, un scor moderat spre scăzut la agresivitatea-trăsătură (în raport cu domeniul teoretic de variaţie a scorurilor la chestionarul pentru evaluarea agresivităţii-trăsătură, cuprins între 28 şi 112, scorul 51 poate fi considerat ca moderat spre scăzut).

Figura 2 prezintă mediile la anxietatea-stare pe care deţinuţii din cele două grupuri experimentale le-au obţinut în cele două faze ale studiului. Dacă comparăm graficul din Figura 2 cu cel prezentat în Figura 1, constatăm aceeaşi tendinţă în ceea ce priveşte variaţia mediilor obţinute de către deţinuţi la anxietatea-stare. Astfel, deţinuţi care au vizionat ştirile agresive şi violente au înregistrat o medie a scorurilor la anxietatea-stare ($m = 28.57$; $s = 11.36$) mai scăzută, comparativ cu media pe care a obţinut-o în etapa pre-experimentală ($m = 30.88$; $s = 8.94$). Diferenţa dintre cele două medii nu a fost semnificativă statistic ($t = 0.83$; $p = 0.41$). Pentru grupul deţinuţilor care au vizionat emisiunea cu divertisment, media din faza pre-experimentală a fost egală cu 29.26 ($s = 8.35$), în timp ce media pe care a obţinut-o după vizionare a crescut la 33.21 ($s = 9.68$). Din nou, diferenţa nu a fost semnificativă ($t = - 1.58$; $p = 0.12$).

Caranfil, N. G., Diaconu, C. C. (2014). Does Viewing Violent Media Induce Aggression in Prison Inmates? An Experimental Study [Induce vizionarea continuturilor media violente agresivitatea in randul detinutilor? Un studiu experimental]. Anuarul Universitatii „Petre Andrei" din Iasi, Fascicula: Asistenta Sociala, Sociologie, Psihologie, 2014, Tomul 13, Decembrie, pp. 113-131.

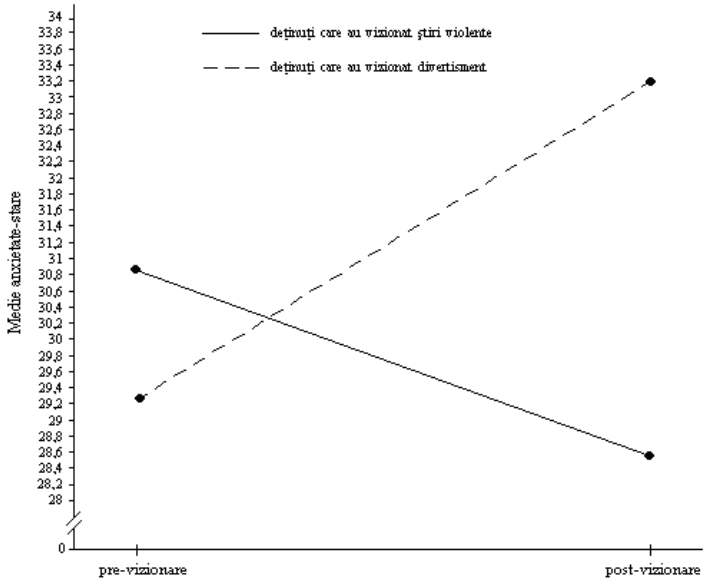

Fig. 2
Mediile la anxietatea-stare în funcţie de momentul evaluării şi de grupul experimental

În fine, diferenţa dintre media pe care deţinuţii care au vizionat ştirile au înregistrat-o imediat după vizionare şi media obţinută în rândul deţinuţilor care au vizionat divertismentul nu a fost semnificativă din punct de vedere statistic ($t = -1.52$; $p = 0.13$). Pentru explicarea acestui rezultat, putem discuta impactul factorilor la care ne-am referit, atunci când am analizat datele pentru variabila referitoare la agresivitatea-stare.

Concluzii

Nu avem cum să schimbăm puterea televiziunii, dar putem să atenuăm impactul acesteia prin educarea publicului ! În mod neîndoielnic, mass-media contribuie la amplificarea fenomenului agresivităţii şi violenţei în relaţiile interumane şi în viaţa unei comunităţi sau societăţi, în general. Acest fapt este valabil şi pentru societatea românească. Animaţi doar de interese pur economice şi acţionând în virtutea unei puternice credinţe în fabricarea eficientă de informaţii cu impact asupra publicului, specialiştii din televiziune proiectează permanent măsuri pentru creşterea audienţei. O astfel de orientare mercantilă implică scăderea conştiinţei cu privire la efectele subtile pe care conţinuturile difuzate, inclusiv cele în care

Caranfil, N. G., Diaconu, C. C. (2014). Does Viewing Violent Media Induce Aggression in Prison Inmates? An Experimental Study [Induce vizionarea continuturilor media violente agresivitatea in randul detinutilor? Un studiu experimental]. Anuarul Universitatii „Petre Andrei" din Iasi, Fascicula: Asistenta Sociala, Sociologie, Psihologie, 2014, Tomul 13, Decembrie, pp. 113-131.

agresivitatea şi violenţa devin „ingrediente ale normalităţii", le au asupra mentalului individual şi colectiv. De la ştiri şi emisiuni de divertisment la filme artistice (unele manipulând conţinuturi în care agresivitatea benignă întrece orice imaginaţie) – toate ne bombardează zilnic creierul, azvârlindu-ne într-un spaţiu şi timp al îndoielilor şi al zbuciumului sufletesc, al suferinţei cronice (de multe ori, mascată pentru privirile celorlalţi) care poate conduce la scenarii silenţioase, în care conduita agresivă (având semnificaţiile răzbunării pe cineva anume sau protestului în semn de compasiune pentru drama altora) se poate transforma din potenţialitate în realitate.

Forţa mass-mediei TV, considerată, pe bună dreptate, ca fiind cea de-a patra putere într-un stat, nu poate fi stăvilită. În majoritatea conţinuturilor TV, agresivitatea şi violenţa reprezintă coordonate normale ale relaţiilor interpersonale, stiluri de viaţă sau strategii de rezolvarea a problemelor. Putem schimba această stare de fapt ? Răspunsul nostru este afirmativ. În literatura de specialitate, s-a subliniat faptul că una dintre modalităţile de control a manifestărilor comportamentale agresive o reprezintă reducerea efectelor învăţării sociale (Robu, 2012). Comportamentul agresiv se imită şi, prin urmare, se învaţă. De aceea, trebuie evitat, pe cât posibil, contactul indivizilor (mai ales a celor vulnerabili) cu modele de conduită negative. De asemenea, sensibilizarea opiniei publice cu privire la impactul negativ (mai ales cel pe termen lung) pe care mass-media îl are, prin determinarea stilurilor de conduită în care agresivitatea şi violenţa devin coordonate ale normalităţii, reprezintă una dintre direcţiile în care trebuie acţionat. În acest sens, publicul consumator este agentul schimbării. Setea de informaţii „oferite şi primite de-a gata" şi de stimulare a românilor, împreună cu educaţia precară în ceea ce priveşte sesizarea intenţiilor mai mult sau mai puţin ascunse ale instituţiei reprezentată de mass-media (în special, cea televizată), precum şi în ceea ce priveşte selectarea critică a conţinuturilor TV, reprezintă doi factori care au condus la asimetrizarea raportului dintre masa cetăţenilor (consumatori aproape robotizaţi de ofertele TV, care au impresia – greşită, de altfel – că participă la crearea informaţiilor şi că au conştiinţa liberă) şi televiziuni (ofertanţi care se întrec continuu pe o piaţă concurenţială în continuă creştere). În cadrul acestui raport, primii sunt pasivi, necritici şi însetaţi de „nou, variat, senzaţional şi spectaculos", iar ultimii sunt activi şi subtili, fiind conştienţi de forţa pe care o deţin. Cum televiziunile, aceste „maşini ale visării" (cum le numea Martin Eslin, citat de V. Gheorghe, 2005, p. 13), nu-şi vor recunoaşte niciodată intenţiile reale pe care le au şi

Caranfil, N. G., Diaconu, C. C. (2014). Does Viewing Violent Media Induce Aggression in Prison Inmates? An Experimental Study [Induce vizionarea continuturilor media violente agresivitatea in randul detinutilor? Un studiu experimental]. Anuarul Universitatii „Petre Andrei" din Iasi, Fascicula: Asistenta Sociala, Sociologie, Psihologie, 2014, Tomul 13, Decembrie, pp. 113-131.

nu vor dezavua secretul prin care reuşesc să ne transforme în fiinţe consumatoare obediente, prizonieri ai unei iluzii, schimbarea trebuie să vină din partea publicului consumator.

Bibliografie

Buss, A. H., & Perry, M. (1992). The Aggression Questionnaire. *Journal of Personality and Social Psychology*, 63 (3), 452-459.

Gheorghe, V. (2005). *Efectele televiziunii asupra minţii umane*. Bucureşti: Editura Evanghelismos.

Povară, A. (2006). Violenţa în buletinele de ştiri româneşti. *Revista de Asistenţă Socială*, 1, 55-65.

Robu, V. (2012). Violenţa comunitară: cauze, forme de manifestare şi prevenire. *Psihologie. Revistă Ştiinţifico-Practică*, 3, 36-53.

Spielberger, C. D. (1983). *Manual for the State-Trait Anxiety Inventory (Form Y)*. Palo Alto, CA: Consulting Psychologists Press, Inc.

Caranfil, N. G., Diaconu, C. C. (2014). Does Viewing Violent Media Induce Aggression in Prison Inmates? An Experimental Study [Induce vizionarea continuturilor media violente agresivitatea in randul detinutilor? Un studiu experimental]. Anuarul Universitatii „Petre Andrei" din Iasi, Fascicula: Asistenta Sociala, Sociologie, Psihologie, 2014, Tomul 13, Decembrie, pp. 113-131.